

SINIMAARIA RANKI
BO SANDELIN

Svar till Wundrak

Vi instämmer med Richard Wundrak i att vår artikel i *Ekonomisk Debatt* nr 4 1993 lämnar många frågor obeaktade. Det beror naturligtvis dels på att utrymmet är begränsat i en tidskriftsartikel, dels på att resurserna när det gäller att ta fram och bearbeta bakgrundsmaterial varit begränsade. Vi vill därför bara kommentera två punkter.

Vi skrev att L L Zamenhofs övertygelse att ett konstgjort språk skulle väljas för internationellt bruk innebar att han inte insåg – eller undertryckte insikten – ”att mellanfolkliga språk inte väljs utan följer på politisk, militär, ekonomisk och kulturell styrka”. Wundrak menar i sin kommentar: ”Makthavarnas språk är inte ensamt en tillräcklig grund för främmande dominans inom en vetenskap”.

Om man med ”makthavare” menar enbart de politiska och militära makthavarna instämmer vi naturligtvis, och ”dominans” vill vi av försiktighets skull helst tolka som ”språklig dominans”, vilket torde framgå av de ovan citerade raderna från vår ursprungliga artikel.

Samma fråga samt orsaken till Zamenhofs till synes naiva inställning kommenteras i ett brev från Ebbe Vilborg, docent i grekiska vid Göteborgs universitet. Vilborg ger kompletterande mildt kritiska synpunkter, som vi gärna vill föra vidare:

Ekonomisk Debatt SINIMAARIA RANKI är verksam vid Internationella byrån på Centralbankspolitiska avdelningen vid Finlands Bank.
Docent BO SANDELIN är knuten till Nationalekonomiska institutionen vid Göteborgs universitet.

”Zamenhof kan ju lätt framstå som naiv i sitt resonemang. Jag tror emellertid att han mer än vad man i allmänhet föreställer sig hade latinets som en sorts föredöme. Latinets användning som internationellt meddelningsmedel kan inte bara förklaras genom bakomliggande maktrealiteter, framför allt inte under nyare tiden (från 1500-talet och in på 1800-talet). Uppenbarligen fortsatte man att använda latin därför att det behövdes (jfr Zamenhofs argumentation!), säkerligen inte utan en föreställning om språkets framstående egenskaper (till vilka man också kan räkna dess neutralitet). Med detta för ögonen blir Zamenhofs sätt att resonera inte så utopiskt.”

Den andra punkten som vi vill kommentera gäller Wundraks undran om en bidragande orsak till att artiklar vunnit terräng på bekostnad av böcker som vetenskapliga fora kan vara de skilda ekonomiska villkor som möter författaren av en artikel respektive en bok.

Vi tror att den ekonomiska aspekten kan ha haft viss betydelse, men vi tror knappast att artikelarvoden och bokroyaltyer har bidragit till förskjutningen. De allra flesta ekonomiska tidskrifter med vetenskaplig status har ju under den studerade perioden upphört att betala några arvoden; de mest prestigegivande har tvärtom infört avgifter för att tala om ifall man accepterar eller refuserar ett manuskript. Detta torde ha bromsat snarare än påskyndat övergången till tidskriftspublicering.

Det ekonomiska incitamentet för tidskriftspublicering ligger nog i stället i att tidskriftspublicering från författarens synpunkt är en mycket god investering som kan ge framtida avkastning. Några artik-

lar i ansedda refereentillämpande tidskrifter betraktas vid tex tjänstetillsättning vanligen som mer meriterande än en bok, som ju sällan utsätts för samma hårda förhandsgranskning utan tvärtom ofta bygger på en överenskommelse om publicering som gjorts med förlaget redan innan manuskriptet levererats.

Ett besläktat skäl för att föredra tidskriftspublicering är nog författarens otålighet. Visserligen kan tiden från det att ett manuskript skickas in till en tidskrift till det att artikeln publiceras vara lång, men tiden som krävs för att skriva en artikel är normalt betydligt kortare än den tid som en bok kräver. Den som är otålig att få något ur händerna – och det har de flesta blivit allt mer efter hand som konkurrensen om tjänster och ära tilltagit – tenderar därför att välja tidskriftsformen. Under den tid som det skulle ta att skriva en gedigen monografi kanske 5–6 artiklar inom samma ämnesområde successivt kan levereras till olika tidskrifter.